

MESURA DE GOVERN

Per al foment i la promoció
del comerç de proximitat 2016

1. INTRODUCCIÓ

El comerç de proximitat és, sens dubte, un dels principals mecanismes per a la promoció del desenvolupament local i, per tant, un pilar essencial en matèria de generació d'ocupació. La petjada comercial a Sant Andreu és innegable. Segons dades del departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona corresponents al 2014, el pes del comerç en el conjunt d'activitats econòmiques del districte és d'un 28,47%, gairebé cinc punts per sobre de la mitjana de la ciutat, situada en un 23,05%.

Però el seu paper al districte, així com al conjunt de la ciutat, no es limita només a la vessant de la dinamització econòmica: el teixit comercial dels barris és molt més que l'espai de la compra diària. Es tracta d'un dels eixos fonamentals de la vida als nostres carrers i esdevé aliat indispensable en matèria de cohesió social i vertebració urbana de la ciutat i els seus barris. Prova d'això és la seva implicació en programes de l'anomenat "comerç social" com són el Projecte Radars, el programa "Comerç a l'escola" o la implicació del teixit comercial en la vida cultural i festiva dels barris, ja sigui com a col·laborador o com a partícip directe de les actuacions que s'hi desenvolupen.

En els darrers anys s'han articulat actuacions per a potenciar l'associacionisme comercial, s'ha impulsat la implementació de plans de formació (programa *Obert al Futur* o *El Comerç en Xarxa* de Barcelona Activa, entre d'altres) així com la presència del comerç a la xarxa; s'ha fomentat la participació del sector en la definició de les polítiques públiques del Districte a partir del Consell de Comerç; s'han desenvolupat convenis de col·laboració entre diferents associacions així com amb mercats per a compartir el personal de dinamització comercial i per a dur a terme propostes conjuntes; s'han consolidat accions promocionals; i s'ha donat suport a l'activitat i les accions que duen a terme els eixos i entitats comercials, entre d'altres accions de promoció i foment del comerç de proximitat.

Tot i la feina feta, el comerç al districte de Sant Andreu encara pateix els efectes de la crisi econòmica així com la forta competència que signifiquen els centres comercials i grans superfícies que l'envolten. La presència d'aquest tipus d'establiments no permet ni l'arrelament ni la consolidació del comerç de barri i el seu impacte no es limita només a l'entorn on s'ubiquen, també afecta als barris propers.

Aquesta situació ens obliga a establir polítiques i actuacions que ajudin a fomentar i promocionar el comerç de proximitat i que vetllin per la millora de la situació en aquells barris que pateixen una pitjor salut comercial.

La mesura de govern que es presenta té el seu origen en les diferents trobades que s'han mantingut per part del Districte amb les entitats que apleguen al comerç de proximitat així com a propostes recollides en els diferents espais sectorials de treball amb el sector. És també fruit de les propostes recollides en el marc del procés d'elaboració del Pla d'Actuació de Districte (PAD) a través del portal <http://decidim.barcelona>. És per això que aquest document neix amb l'esperit d'impulsar i consolidar el teixit comercial de Sant Andreu i amb el compromís de desenvolupar accions concretes que permetin reforçar tant els fluxos de comerç interior com la capacitat d'atracció dels comerços dels barris; és també una oportunitat per ajudar a consolidar un comerç que tingui capacitat d'adaptació i de resposta a la implantació de les TIC; i vol, en definitiva, preservar l'important valor que representa el teixit comercial de proximitat, tant pel que fa a la seva vessant econòmica com social.

Aquesta mesura de govern esdevé una eina per teixir una estratègia de treball de cara el futur en matèria de comerç de proximitat així; és també un impuls a la coordinació i a l'aprofitament de sinèrgies entre les entitats sectorials; i significa un important reforç al suport tant econòmic com material (en matèria d'infraestructures o comunicació, per exemple) de que disposa el teixit comercial any rere any. L'actuació es duu a terme gràcies al treball conjunt que desenvolupen el Districte de Sant Andreu i la Direcció de Comerç de la Regidoria d'Ocupació, Empresa, Comerç i Turisme.

2.- EL COMERÇ DE PROXIMITAT A SANT ANDREU

El teixit comercial de proximitat al districte de Sant Andreu és tan divers com diversos són els barris que el conformen. Dos eixos comercials forts i consolidats, l'Eix Maragall i l'Eix Sant Andreu, juntament amb el comerç de Sant Andreu Nord i el que es situa a la zona d'Onze de Setembre concentren bona part de l'activitat comercial del territori. Una zona de comerços viva i activa que gaudeix d'una bona salut comercial. Tanmateix, la presència dels centres comercials que l'envolten significa una amenaça a la que cal fer front i que fa necessari un reforç per tal de visibilitzar els atractius i el potencial del comerç del barri com a un model alternatiu a les grans superfícies.

D'altres barris, cas de Trinitat Vella, Bon Pastor i, especialment, Baró de Viver, tenen una salut comercial més delicada amb menys continuïtat comercial i amb un número menor de negocis en marxa. Aspectes econòmics, en tractar-se de barris que disposen d'una renda familiar disponible força per sota de la mitjana del Districte, l'impacte de les grans superfícies i les grans fractures urbanes existents que esdevenen frontera (ronda de Dalt, obres a les línies ferroviàries...) són alguns dels factors que dificulten la implantació i el creixement d'un teixit comercial de barri fort. En el cas del Bon Pastor, per exemple, hi ha dos elements que esdevenen motor d'oportunitat per a la consolidació d'un comerç de barri: el potencial del polígon industrial i les persones que hi treballen així com la propera construcció del mercat, un equipament llargament esperat que ha d'esdevenir pol d'atracció per a la compra de proximitat.

En el cas de La Sagrera ens trobem davant un barri on la continuïtat comercial també resulta complicada, en gran part per l'afectació de les obres de l'alta velocitat, una actuació que amb anys de retard en el seu desenvolupament i que comporta un deteriorament important del barri a nivell comercial, en especial a les zones situades al voltant de les vies, pendents d'un desenvolupament urbanístic que mai hi arriba. És un dels més clars exemples de la incidència de l'urbanisme en l'àmbit comercial. Un barri amb una gran cicatriu oberta en un dels seus costats i una Avinguda Meridiana que també esdevé frontera en l'altre el que motiva el desenvolupament discontinu del comerç i la baixa capacitat per articular un eix comercial fort en un barri que, per altra banda, presenta grans oportunitat de futur: equipaments pendents que es troben en marxa com el poliesportiu de Camp del Ferro o el Casal de Barri Torre La Sagrera, la futura estació d'alta velocitat, la pacificació de la Meridiana i la seva conversió en un eix cívic de referència...

Pel que fa a Navas, un barri amb una trama urbana molt semblant a la de l'Eixample, la continuïtat comercial no es veu afavorida per la percepció de l'Avinguda Meridiana com a una frontera, el que fa que la relació comercial a banda i banda de la via sigui escassa i la presència de comerços dispersa. Tot i així, la seva proximitat amb l'Eix Maragall, per sobre de la Meridiana, i amb La Sagrera, per sota, són dos elements que han de ser vistos com a una oportunitat per a establir sinèrgies i enfortir la xarxa comercial, més encara si tenim present que, actualment, el barri de Navas no compta amb cap entitat representativa del sector.

Congrés-Indians presenta un elevat número de locals buits, el segon més alt del Districte, només pel darrere de Sant Andreu de Palomar, i això provoca un trencament en la continuïtat de la façana comercial, el que dificulta la consolidació de negocis i l'obertura de nous. Tot i així, segons un estudi elaborat pel Districte de Sant Andreu durant l'any 2015, al barri estan identificats 183 comerços en un barri on el mix comercial està conformat de manera fonamental per negocis de serveis no comercials.

A la situació concreta de cada un dels barris cal afegir una qüestió que afecta al conjunt del comerç del Districte i que ja s'esmentava a la introducció d'aquesta mesura: la presència de centres comercials i grans superfícies han provocat una davallada del comerç de barri i la seva capacitat de consolidació i creixement s'ha vist limitada.

Pel que fa a l'activitat comercial, segons els cens elaborat per la Direcció de Comerç l'any 2014, tenim un total de 3.652 activitats comercials i serveis i més de 1.500 locals buits que es concentren, fonamentalment als barris de Sant Andreu de Palomar, Congrés-Indians i La Sagrera. En alguns casos, com a La Sagrera i, principalment, al Congrés-Indians, la façana comercial poc continua s'agreja amb una estructura urbanística que no facilita el desenvolupament d'una zona de creixement comercial.

BARRI	ACTIVITATS	LOCALS BUITS
BON PASTOR	199	33
LA SAGRERA	617	187
BARÓ DE VIVER	24	14
CONGRÉS-INDIANS	493	245
NAVAS	465	108
TRINITAT VELLA	133	78
SANT ANDREU DE PALOMAR	1.721	839
TOTAL	3.652	1.504

En relació a les entitats que representen al sector, a Sant Andreu funciona el Consell de Comerç, òrgan del que formen part els grups municipals així com el conjunt de l'associacionisme comercial del districte: Eix Comercial Sant Andreu, Eix Comercial Maragall, les associacions de comerciants de Trinitat Vella, Bon Pastor, Onze de Setembre, la Unió de Botiguers de Congrés-Indians, Sagrera Activa Associació de Comerciants i Sant Andreu Nord Comerç.

En aquest òrgan també participen les associacions de concessionaris dels mercats de Bon Pastor, Sant Andreu de Palomar i Felip II. De fet, una de les iniciatives que es vol potenciar amb aquesta mesura de govern és l'establiment de sinèrgies entre les associacions i eixos comercials i els propis mercats, amb la voluntat de mantenir la bona experiència obtinguda arrel de la col·laboració entre Sagrera Activa Associació de Comerciants i el mercat de Felip II.

En parlar dels mercats, no podem deixar d'esmentar les reformes pendents dels mercats de Sant Andreu de Palomar i Bon Pastor, aquest últim en situació provisional des de fa més de 7 anys. En tots dos casos està prevista la seva remodelació durant aquest mandat, amb previsió de l'inici de les obres en el cas del Bon Pastor durant l'any 2016.

Actualment, totes les associacions de comerciants del Districte disposen d'una gestió professionalitzada, una situació única a la ciutat, gràcies als convenis signats i a les ajudes per al reforç de les estructures de les associacions. En alguns casos aquesta gestió és compartida el que permet alleugerir la despesa i disposar d'una dinamització professional, actuació que redunda en una evident millora del funcionament de l'entitat. Així doncs les associacions de comerciants de Trinitat Vella, Bon Pastor i Sant Andreu Nord Comerç mantenen un conveni de col·laboració per compartir un dinamitzador comercial, de la mateixa manera que Sagrera Activa Associació de Comerciants i el Mercat de Felip II també en comparteixen. D'una altra banda, l'Eix Maragall i la Unió de Botiguers Congrés Indians també disposen d'un conveni per compartir una dinamitzadora. Exemples d'aprofitament de sinèrgies que exemplifiquen una forma de treballar que s'ha de tenir present de cara el futur.

Malgrat això, les entitats continuen patint tenint problemes de creixement pel que fa al número d'associats el que ens obliga a dissenyar accions que els hi permetin afrontar els reptes i

necessitats de futur, incrementar la participació dels seus associats en la vida de l'entitat així com captar nous socis i atendre les seves necessitats.

3. OBJECTIUS

Aquesta mesura de govern es planteja amb la voluntat d'assolir tres objectius:

1. Fomentar el comerç de Sant Andreu per convertir-lo en el referent de les compres i serveis del dia a dia i projectar el seu atractiu cap a la resta de la ciutadania.
2. Donar suport al teixit associatiu comercial per a que pugui afrontar els seus reptes i necessitats de futur. Promoure el treball en xarxa, el coneixement mutu entre les diferents entitats de l'àmbit comercial i fomentar les sinèrgies entre elles. Enfortir el seu funcionament per tal de captar nous establiments associats.
3. Promoure el producte local i de proximitat mitjançant al xarxa comercial dels barris i els mercats.

4. ACTUACIONS

Amb la voluntat de fer efectius els objectius esmentats, es plantegen una sèrie d'actuacions a desenvolupar durant l'any 2016 que es duran a terme en col·laboració amb les entitats del teixit comercial i d'acord amb les seves necessitats i demandes més reiterades.

- **Pla Estratègic de Màrqueting de Sant Andreu de Palomar:** Es tracta d'una actuació en marxa des del novembre de 2015 i que està a punt de cloure la segona i darrera fase. Aquesta acció, impulsada en col·laboració amb l'Eix Comercial Sant Andreu i Sant Andreu Nord Comerç, vol identificar aquells punts definitoris i atractius que poden fer del comerç de Sant Andreu un referent comercial i posar-los en valor. L'objectiu a desenvolupar és la detecció d'aquelles actuacions que permetin la projecció del comerç del barri, que facilitin les sinèrgies entre els diferents esdeveniments que es duen a terme a Sant Andreu i que apleguen un número important de persones, etc. Aquest document donarà com a resultat tota una sèrie de propostes i accions que s'han d'executar. És per això que, com a continuació del pla estratègic de màrqueting, es proposa el desenvolupament del **Pla de Dinamització Comercial de Sant Andreu de Palomar**, instrument d'execució de les accions més destacades a dur a terme.
- **Pla Estratègic de Dinamització Comercial Sagrera/Navas:** considerem que és important saber quines són les necessitats del comerç del barri de Navas, i veure com enfortir el seu teixit comercial, aprofitant per teixir sinèrgies amb l'Eix Maragall i Sagrera Activa Associació de Comerciants, en esdevenir les dues entitats de referència actualment per al comerç del barri. Aquest pla estratègic ens ha de permetre també donar una empenta al teixit comercial del barri i té com a objectiu definir les accions concretes que s'han de dur a terme per fer-ho possible.
- **Accions de dinamització comercial de Sagrera Activa Associació de Comerciants (SAAC) i Mercat Felip II:** Durant l'any 2015 es va aconseguir la professionalització de la gestió de la SAAC i es va aconseguir signar el conveni de col·laboració amb el mercat de Felip II que enguany celebra el 50è aniversari. El que ara es proposa és definir un programa d'activitats que permetin posicionar el teixit comercial de La Sagrera com a referent de comerç al barri, donar-lo a conèixer i impulsar accions que el

facin visible davant els veïns i veïnes i que faciliti també el creixement i l'enfortiment de l'entitat amb l'objectiu de reforçar la seva base social actual incorporant nous comerços.

En el marc de les accions previstes en aquest punt es troben les que durà a terme el Mercat de Felip II amb motiu del seu 50è aniversari.

- **Accions derivades de l'estudi comercial que es va dur a terme a l'entorn de Felip II:** Durant l'any passat es va elaborar l'estudi de l'activitat comercial del barri del Congrés-Indians i ara és el moment de posar en marxa algunes de les accions proposades per tal de dinamitzar el comerç del barri.
L'acció principal a desenvolupar durant el 2016 té a veure amb el reforç de la comunicació per tal d'incrementar la notorietat del comerç al barri. Es tracta d'accions de promoció del comerç de barri entre els veïns i veïnes que permetin conèixer la varietat d'establiments de què es disposa. Es planteja el desenvolupament d'una campanya de comunicació i de promocions que posin en valor tot allò que el comerç de barri ofereix a la seva clientela: confiança, varietat, qualitat, cohesió social, participació en la vida diària del barri...
De la mateixa manera, s'impulsaran accions que permetin aprofitar les oportunitats que generen de cara al comerç de barri els esdeveniments que es desenvolupin en equipaments com és el cas del Parc de Recerca Creativa del Canòdrom.
Les accions es duran a terme en col·laboració amb la Unió de Botiguers de Congrés-Indians així com en col·laboració amb l'Eix Maragall.
- **Accions de dinamització comercial de Trinitat Vella:** es proposa dur a terme accions de dinamització comercial que permetin millorar la salut comercial del barri així com enfortir l'associació de comerciants. Aquestes actuacions han d'anar encaminades, per una banda, a reforçar l'estructura i la base social de l'entitat i, per l'altre, a dur a terme accions de promoció i comunicació que posin en valor el potencial del comerç del barri.
- **Accions de dinamització comercial a Bon Pastor i Baró de Viver:** el reforç de la salut comercial de tots dos barris és un dels objectius fonamentals de les accions a dur a terme. La senyalització del comerç a Baró de Viver, l'establiment de col·laboracions amb el projecte *Sinèrgics* són alguns dels aspectes a dur a terme. En el cas del Bon Pastor es preveuen accions que permetin incrementar el comerç interior així com el foment del comerç de barri entre els treballadors i treballadores del polígon industrial amb el disseny de campanyes i promocions atractives que facin visible el potencial del comerç de barri així com les enormes oportunitats que planteja, tant per al veïnat com per a qui treballa als entorns de Bon Pastor. Una altra actuació a dur a terme i que ja ha fet les seves primeres passes és reforçar el paper del comerç social al barri de Bon Pastor, amb l'inici del projecte *Radars*.
- **Enllumenat de Nadal per obres de llarga durada:** una de les actuacions que es contempla en aquesta mesura de govern és el suport a l'enllumenat de Nadal en aquelles zones afectades per obres de llarga durada com és el cas de La Sagrera i la zona comercial d'Onze de Setembre amb l'objectiu d'incrementar el seu atractiu comercial.
- **Infraestructures:** un dels capítols econòmics necessari per a cobrir les accions que es proposin és la partida adreçada a infraestructures. Aquesta és una partida per poder donar suport a les activitats proposades en el marc d'aquesta mesura de dinamització comercial i que comporta tarimes, cadires, punts de llum, etc.

5. PRESSUPOST DE LES ACTUACIONS

ACCIÓ	PRESSUPOST PREVIST
Pla Estratègic de Màrqueting de Sant Andreu de Palomar	8.324,80
Pla de Dinamització Comercial de Sant Andreu de Palomar	9.395,20
Pla Estratègic de Dinamització Sagrera/Navas	11.229
Accions de dinamització comercial de Sagrera Activa Associació de Comerciants (SAAC) i Mercat Felip II	15.000
Accions derivades de l'estudi comercial que es va dur a terme a l'entorn de Felip II	6.000
Accions de dinamització al comerç de Trinitat Vella	5.000
Accions de dinamització comercial a Bon Pastor	5.000
Accions de dinamització comercial a Baró de Viver	2.000
Enllumenat de Nadal per ajuts al comerç per obres de llarga durada – La Sagrera	10.000
Enllumenat de Nadal per ajuts al comerç per obres de llarga durada – Onze de Setembre	9.000
Infraestructures per cobrir les accions que es proposin	8.000
TOTAL	88.949

6. EXECUTORS

Districte de Sant Andreu, Barcelona Activa, Direcció de Comerç i entitats comercials.

7.-CALENDARI

- **Presentació de la mesura de govern:** 5/05/2016.
- **Presentació davant el Consell Sectorial de Comerç i inici de la planificació de l'execució de les activitats amb el teixit associatiu:** 12/05/2016
- **Desenvolupament de les accions:** de 13 de maig a 31 de desembre.

8.-AVALUACIÓ

Les actuacions enumerades són molt diverses i el grau d'assoliment dels objectius de cada una d'elles es podran analitzar de forma distinta. En moltes de les actuacions l'avaluació dependrà dels agents implicats, que disposen dels seus propis sistemes d'avaluació.

Tot i això, s'han establert uns indicadors de seguiment a tenir en compte que són:

1. Nombre d'activitats portades a terme.
2. Valoració qualitativa per part de les entitats comercials i els seus establiments associats.
3. Valoració qualitativa del Consell de Comerç.
4. Avaluació dels documents del pla de màrqueting.

ACTUACIÓ	Ind 1	Ind 2	Ind 3	Ind 4
Pla Estratègic de Màrqueting de Sant Andreu de Palomar				
Pla Estratègic de Dinamització Comercial Sagrera/Navas				
Accions de dinamització comercial de Sagrera Activa Associació de Comerciants (SAAC) i Mercat Felip II:				
Accions derivades de l'estudi comercial que es va dur a terme a l'entorn de Felip II:				
Accions de dinamització comercial de Trinitat Vella				
Accions de dinamització comercial a Bon Pastor i Baró de Viver				
Enllumenat de Nadal per obres de llarga durada				